

SAUGAUS VAIRAVIMO PAGRINDAI

AUTOMOBILIO STABILUMAS

1. Automobilio stabilumas tuo didesnis, kuo žemiau yra jo svorio centras.
2. Nepakrautas krovinių automobilis, ne taip greitai virsta.
3. Visiškai pripildyta autocisterna stabilesnė už pripildytą iki pusės.
4. Šlaitu reikalinga važiuoti lėtai, nedarant staigių judesių vairu ir stabdžiais.
5. Inercijos jėga automobilį veikia staiga pradėdant važiuoti, staigiai stabdant, važiuojant posūkyje.
6. Išcentrinė jėga būna didesnė, kuo didesnis važiavimo greitis ir mažesnis kelio vingio spindulys.
7. Automobilio šoninio slidimo priežastimi slidžiame kelyje, gali būti tiek staigus stabdymas, tiek staigus greičio padidėjimas.
8. Jeigu automobilio ratų traukos jėga didesnė už ratų sukibimo su kelio danga jėgą, buksuos varantys ratai.
9. Važiuojant slidžiu keliu, pavojinga staiga padidinti variklio sūkius (nuspausti akseleratoriaus pedalą), nes automobilis gali nuslysti į šoną.
10. Jei padangų protektorius susidėvėjęs, ratų sukibimo su kelio danga jėga, mažėja.
11. Staiga stabdant automobilį, užpakaliniai ratai užsiblokuoja (čiuožia) greičiau, nei priekiniai.
12. Jeigu važiuojant automobiliu su galiniais varančiaisiais ratais, posūkyje pradėjo slysti į šoną galinė ašis, reikia truputį atleisti akseleratoriaus pedalą, vairą pasukti į slidimo pusę.
13. Jeigu važiuojant automobiliu su priekiniais varančiaisiais ratais, posūkyje pradėjo slysti į šoną galinė ašis, reikia truputį stipriau paspausti akseleratoriaus pedalą ir automobilio judėjimo kryptį kooreguoti vairu.
14. Jeigu stabdomas automobilis pradėjo slysti į šoną, reikia nustoti stabdyti.
15. Posūkyje automobilis stabilesnis, jeigu važiuojama su įjungta pavara ir neišmintą sankaba.
16. Jei Jūsų vairuojamojo automobilio dešinieji ratai užvažiuo ant nesutvirtinto kelkraščio, rekomenduojama nestabdant automobilio, nukreipti jį į važiuojamąją dalį.
17. Stiprus šoninis vėjas pavojingas slidžiame kelyje išvažiuojant iš uždaro kelio ruožo į atvirą.
18. Pervaziavęs vandens telkinį (kai buvo apsemti automobilio stabdžiai), vairuotojui rekomenduojama važiuoti nedideliu greičiu, keletą kartų paspausdamas stabdžių pedalą, kad išdžiūtų stabdžių trinkelės.
19. Akvaplaningo (vandens pleišto tarp padangos protektoriaus ir kelio dangos) dydis priklauso nuo važiavimo greičio, padangų protektoriaus būklės, lietaus intensyvumo, kelio dangos ir geometrijos.
20. Jeigu važiuodami tiesiai, Jūs netikėtai įvažiuote į nedidelį apledėjusį kelio ruožą, patartina nekeisti važiavimo greičio ir krypties, tik lengvai atleisti akseleratoriaus pedalą.
21. Važiuojant per gilų sniegą, pažliugusiu grunto keliu, reikia iš anksto pasirinkti žemesnę pavarą, nedaryti staigių posūkių, neperjunginėti pavaros, stengtis nesustoti.
22. Vežant sunkesnius krovinius ant lengvojo automobilio kėbulo viršaus (bagažinė ant stogo), staigus vairo pasukimas ir stabdymas yra pavojingi
23. Slidžiausia yra tašytų akmenų kelio danga.
24. Per žemas oro slėgis padangose didina kuro sąnaudas ir mažina automobilio stabilumą.
25. Tik pradėjus lyti, kelio danga yra ypatingai slidi.

VAŽIAVIMAS POSŪKYJE

26. Posūkyje sumažinus važiavimo greitį – išcentrinė jėga sumažės.
27. Posūkyje sąstato priekaba pasislenka į posūkio centro pusę (kuo ilgesne vilktis – tuo daugiau).
28. Posūkyje vairuotojas turi stebėti, kad judančio automobilio galiniai ratai (priekaba), riedantys mažesniu spinduliu nei priekiniai, neužvažiuotų ant kliūtis, ir kad transporto priemonė neišvažiuotų į priešpriešinio eismo juostą.
29. Jei kelio posūkis pasirodė staigesnis nei tikėtėtės, būtina sumažinti greitį.

STABDYMAS

30. Sustojimo kelias – kelias, kurį automobilis nuvažiuoja nuo to momento, kai vairuotojas pastebėjo kliūtį iki visiškai sustojo.
31. Stabdymo kelias – kelias, kurį automobilis nuvažiuoja nuo to momento, kai vairuotojas nuspaudžia stabdžių pedalą iki visiškai sustojo.
32. Reakcijos laikas – kelias, kurį automobilis nuvažiuoja nuo to momento, kai vairuotojas pastebėjo kliūtį iki to momento, kai pradėjo stabdyti.
33. Stabdymo kelias yra tiesiogiai proporcingas greičio padidėjimo kvadratui: t.y. Greitį padidinus tris kartus, stabdymo kelias padidės devynis kartus.
34. Vairo mechanizmo sandara neturi įtakos stabdymo keliui. Stabdymo kelias daugiausiai priklauso nuo važiavimo greičio, stabdžių pavaros sandaros, stabdančiųjų ratų skaičiaus ir stabdžių pedalo paspaudimo jėgos.
35. Distancija – tai atstumas tarp paskui vienas kito važiuojančių automobilių.
36. Važiuojant paskui didelių gabaritų automobilį, reikia laikytis nuo jo kaip galima didesniu atsumu, kad būtų matoma ilgesnė kelio atkarpa į priekį.
37. Staiga stabdant (esant geroms važiavimo sąlygoms), reikia nuspausti stabdžio pedalą, neišminant sankabos pedalo.
38. Jei stabdant, stabdomi ratai užblokuojami ir slysta važiuojamosios dalies paviršiumi, stabdymo kelias pailgėja.
39. Važiuojant slidžiu keliu, automobilio stabdymo kelias sumažės, jeigu bus stabdoma pertraukiamu stabdymo būdu, neišjungus sankabos ir pavaros (kai nėra ABS).
40. Važiuojant slidžiu keliu, stabdymas varikliu ir neblokaujant ratų, pagerina automobilio stabilumą.
41. Staigiai stabdant, keleiviai ir nepritvirtintas krovinyje juda į priekį.
42. Jeigu, esant intensyviai eismui, staigiai stabdysite transporto priemonę, į Jus gali atsitrekti iš paskos važiuojantys.
43. Staiga sugedus darbo stabdžiams, reikalinga įjungti žemesnę pavarą ir stabdyti stovėjimo (rankiniu) stabdžiu. Esant galimybei – pasinaudoti kokia nors kliūtimi.
44. Jei stačioje nuokalnėje automobilis bus ilgai stabdomas išjungus pavarą, gali perkaisti ir sugesti stabdžiai.
45. Pavojinga staiga stabdyti automobilį, kurio kairiųjų ir dešiniųjų ratų padangos nevienodai nudilusios, nes jis gali nuslysti nuo kelio ir apvirsti.
46. Stabdant automobilį varikliu, kuo statesnė nuokalnė, tuo reikia pasirinkti žemesnę pavarą.

VAIRUOTOJAS – REAKCIJA, SAVIJAUTA, REKOMENDUOJAMI VEIKSMAI

47. Vairuotojo reakcijos laikas – laiko tarpas nuo to momento, kai vairuotojas pastebėjo kliūtį iki ėmėsi konkrečių veiksmų.
48. Neblaivaus vairuotojo reakcijos laikas pailgėja.
49. Pavargusio ir sergančio vairuotojo dėmesys silpnėja, reakcijos laikas ilgėja.
50. Didėjant judančio automobilio greičiui, vairuotojo apžvalgos kampas mažėja.
51. Vairuotojo emocinis susijaudinimas turi neigiamą įtaką eismo saugumui.
52. Jeigu vairuotojas pavargęs ir jį ima miegas, jis turi sustoti ir pailsėti.
53. Priešpriešais važiuojantys automobiliai, nudažyti tamsiomis spalvomis (pilka, tamsiai mėlyna), sudaro iliuziją, kad jie juda lėčiau, nei iš tikrųjų.
54. Priešpriešais atvažiuojanti didelių gabaritų transporto priemonė sudaro iliuziją, kad ji juda greičiau, nei iš tikrųjų.
55. Spausti sankabos ir stabdžio pedalus rekomenduojama vidurine pėdos dalimi.
56. Artėjant prie lygiareikšmės kelių sankryžos, rekomenduojama apžvelgti ją iš kairės į dešinę.
57. Gyvenvietėse, važiuojant pro maršrutinio transporto sustojimo aikštelę, reikia būti atidžiam, nes pėstieji

gali išbėgti pro stovinčio autobuso ar troleibuso priekį, o maršrutinio transporto priemonė turi pirmumą išvažiuodama iš sustojimo vietos, aikštelės.

58. Aplenkus transporto priemonę, rekomenduojama grįžti į dešinę eismo juostą, kai vairuotojas per užpakalinio vaizdo veidrodėlį, pamato aplenktą automobilį.
59. Sustojus įkalnėje ir laukiant leidžiamo šviesaforo ar reguliuotojo signalo, automobilį patartina išlaikyti vietoje stovėjimo stabdžiu.
60. Pradedant važiuoti įkalnėje, stovėjimo stabdį reikia atleisti sinchroniškai, automobiliui pajudant iš vietos (atleidžiant sankabą ir spaudžiant akseleratoriaus pedalą).
61. Nuokalnėje palikti stovėti automobilį su dyzeliniu varikliu ir su įjungta pavara pavojinga, nes savaime gali užsivesti variklis.
62. Jeigu Jus akina saulės spinduliai, sumažinkite greitį, toliau važiuokite tik įsitikinę, kad bus saugu.
63. Važiuojant rūke – atstumas iki priešpriešais atvažiuojančios transporto priemonės atrodo apgaulingai – atrodo didesnis už tikrąjį.
64. Transporto priemonės ilgas ir dažnas įsibėgėjimas pirmąją pavara, didina kuro sąnaudas.
65. Kuro sąnaudos bus mažiausios, važiuojant aukščiausia pavara.
66. Tolygus įsibėgėjimas ir tolygus stabdymas užtikrina mažiausias kuro sąnaudas.
67. Važiavimo ekonomiškumui turi įtakos automobilio aptakumas, įjungta pavara (važiavimo greitis), kelio sąlygos, uždegimo ir maitinimo sistemų būklė, vairavimo stilius.
68. Apsisukdamas vairuotojas turi stengtis kuo mažiau važiuoti atbuline eiga.
69. Esant minusinei temperatūrai, nuplautą automobilį, prieš pastatant į atvirą stovėjimo aikštelę, būtina išdžiovinti stabdžių trinkelės (važiuojant nedideliu greičiu, dažnai spaudinėjant stabdžių pedalą).

VAIRAVIMAS TAMSIU PAROS METU

70. Tamsiu paros metu, artėjant prie įkalnės viršūnės, visada rekomenduojama tolimąsias žibintų šviesas perjungti į artimąsias.
71. Tamsioje, ne gyvenvietėse, lengvuju automobiliu važiuoti 90 km/h greičiu yra nesaugu, nes sustojimo kelias yra ilgesnis už apšviesto kelio ruožo ilgį.
72. Tamsiu paros metu, stipriai sningant, lijant, pūstant, rūko metu, kelias bus geriau matomas įjungus rūko žibintus kartu su artimosiomis šviesomis.
73. Perdaug apkrovus lengvojo automobilio užpakalinę ašį, bus blogai valdomas, įjungtos artimosios šviesos gali akinti priešpriešais atvažiuojančius vairuotojus.